

É-i része a szelvényfal alá futott. A lekerekített sarkú, téglalap(?) alakú épületben lesározott, tapasztott padlónak igen, de bejáratnak és cölöphelynek nem találtuk nyomát.

A szarmata objektumokat 12 kisebb-nagyobb hulladéktároló gödör képviselte, melyek alakja többnyire kerek vagy ovális. Ezek közül egy tálszerű, sekélyen az altalajba mélyedő, 5 meredek falú és 6 méhkas alakú volt. Négy gödör esetében az oldalán és az alján átégés nyomait figyeltük meg, ezeket valószínűleg gabonátároló vermekként használták. A feltárt árokszakaszok többsége egyenes vonalú, metszetük íves vagy többszörösen tagolt. Az ásatás jellegéből adódóan az árkok nagyobb összefüggéseit nem láthatjuk világosan. Az objektumok között szuperpozíciót három esetben tudtunk megfigyelni, ami arra utal, hogy a tanyaszerű telepet egy rövidebb időintervallumban lakták.

Tatár-árok (Kunágota MOL-9 lh., KÖH 73091): A lelőhely Nagybánhegyestől DNy-ra, a Mezőkovácsháza és Kaszaper közötti műúthoz vezető összekötő út nyomvonalától kb. 350 m-re ÉNy-ra, a Tatár-árok Ny-i oldalán, az Oravecz-dűlő ÉK-i szélén található. Augusztus 23. és szeptember 21. között összesen 2341 m²-en kutattunk. A sárgásbarna agyagos altalajon 50 objektum folytja rajzolódott ki. A feltárt 52 stratigráfiai egység közül 1 épületnek, 18 csontvázas sírnak, 12 árokrészletnek, 16 gödörnek, 3 kútnak és 2 cölöphelynek bizonyult. Korszakot meghatározó leletanyag 47 objektumból került elő, melyeket a késő szarmata korhoz köthetünk, 3 betöltéséből nem került elő leletanyag, de a terepi megfigyelések alapján feltételezhetően késő szarmata koriak ezek is.

A nyomvonalon változó sűrűségben helyezkedtek el a régészeti jelenségek. A falu központi része a 15+700 km környékén lehetett, ahol egymást érték a különféle méretű és funkciójú, kerek vagy szabálytalan alakú, méhkas vagy meredeken az alja felé szűkülő falú, barna humuszos betöltésű vermek. A lelőhely ezen részén 1 kerítő és 6 vízvezető árok részlete, valamint egy épület maradványa került elő. Az épületnek csak egy részét tudtuk feltárni, D-i része a szelvényfal alá futott. A lekerekített sarkú, négyzet(?)alakú, két cölöphelyes épületben lesározott, tapasztott padlónak nem találtuk nyomát. Az árkok többsége egyenes vonalú, metszetük íves vagy többszörösen tagolt. A település K-i szélét két kerek átmérőjű, viszonylag mély kút zárta le. Az objektumok betöltéséből főként korongolt szürke- és téglaszínű edénytöredékek (hombárok, behúzott peremű tálak), kézzel formált fazék- és fedőtöredékek, továbbá különféle használati eszközök (fenőkő-, malomkőtöredékek), valamint állatcsontok (juh/kecske, kutya, szarvasmarha) kerültek felszínre. Egy egy római importból származó dörzstál töredéke is napvilágot látott.

A település szélétől kb. 80 m-en keresztül egyetlen objektumfolt sem jelentkezett, majd a hiátus után DK-re megjelentek a (valószínűleg a) telephez tartozó temető sírfoltjai. A temetőrészlet 14 lekerekített sarkú,

téglalap alakú, megközelítőleg D-É tájolású sírgödörből állt. A temetkezések közül 6 részlegesen rablott volt; a bolygatások a koponya és a medence közötti részre irányultak. Két sírban gyöngyökkel kivarrt ruhában eltemetett nők vázait, 4 sírban gyermekek maradványait bontottuk ki, egy sír pedig teljesen üres volt. Az elhunytak mellé használati (pl. orsógomb, vaskés) és viseleti tárgyaikat (pl. fibula, fülbevaló, gyöngy nyaklánc, karperec, övcsat), ill. a lábuk mellé a túlvilági útra szánt ételt tartalmazó edényeket helyeztek. Koporsóra utaló maradványokat 6 esetben figyeltünk meg, ebből kettőt rönkkoporsóba helyeztek el. A nyomvonal 15+414–15+500 km-pontjai között egy másik, szintén késő szarmata kori temetőrészlet került elő. Ez a temető négy, szintén D-É-i tájolású sírgödörből állt. Mind a négy sírgödört részlegesen megbolygatták. Az elhunytak mellett itt is megtaláltuk a használati és viseleti emlékeket, valamint a túlvilági útra szánt ételt tartalmazó edényeket.

A leletek az MNM – NÖK szegedi regionális irodájában történő elsődleges feldolgozásukat követően a békéscsabai Munkácsy Mihály Múzeumba kerülnek végleges elhelyezésre.

Munkatársak: Pópity Richárd, Szabó Dénes, Gera Róbert technikusok.

BENEDEK ANDRÁS

336. Nagycenk, Szőlőlábak (KÖH 63180)

(Győr-Moson-Sopron megye) Ő, Kö

Nagycenk vasútállomástól DK-re, a Szőlőlábak nevű határ rész É-i részén, valamint az Országúti-Belső-dűlő ÉK-i részén, a vasút mindkét oldalán elnyúló lankán, 2008 áprilisában a Kulturális Örökségvédelmi Szakszolgálat munkatársai terepbejárás során több korszak (őskor, római és középkor) kerámiáit találták.

2010 márciusában a terepbejárás során intenzívebbnek bizonyult, az É-i részen lévő beruházási területen, a vasút D-i oldalán 2–3 m szélességben, kb. 200 m hosszan folytattunk megelőző feltárást. A kutatást a GYSEV Sopron–Szombathely–Szentgotthárd vasútvonal korszerűsítése tette szükségessé. A 392 m²-nyi feltárt területen a 60–80 cm vastag humuszréteg eltávolítása után újkori bolygatások nyomait figyeltük meg. A felület Ny-i részén elhelyezkedő három, talán történeti korú objektumból (cölöplyukak) leletanyag nem került elő. Néhány középkori és őskori kerámiatöredéket, valamint kőeszközt találtunk szórványként.

A feltételezett intenzív őskori, középkori és római kori településnek kevés nyomát találtunk, valószínűleg jobban megfoghatók e településnyomok a vasúti töltéstől É-ra és D-re távolabb eső bolygatatlan részeken.

Munkatársak: Eke István régész, Radics András régésztechnikus, Lakatosné Sövegjártó Erika, Ritly Jenő, Wolf Ernő betanított terepi asszisztensek.

MELIS ESZTER